

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Käsiteltävä asia: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022,  
Hallituksen esitys HE 146/2021 vp

Kirjallisen lausunnon antaja: Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry

**Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit esittävät, että valtion talousarviossa momenttien 29.40.53 ja 29.80.52 avustukset taiteen ja tieteen edistämiseen säilyvät vuoden 2021 tasolla.**

*Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit esittävät vakavan huolensa taiteelle ja tieteelle esitettyjen mahdollisten leikkausten laajoista ja pitkäaikaisista vaikutuksista. Esitämme, että momenttien 29.40.53 Rahapelitoiminnan tuotot tieteen edistämiseen ja 29.80.52 Rahapelitoiminnan tuotot taiteen edistämiseen loppusummat säilyvät vuoden 2021 talousarvion tasolla.*

Opetus- ja kulttuuriministeriön 12.10. antaman ilmoituksen mukaan Suomen kulttuuri-instituuttien rahoitus pienenee 17 prosentilla vuoteen 2020 verrattuna. Samalla Suomen tiedeinstituuttien rahoitusta esitetään leikattavan 8 prosentilla. Instituutit ovat pienillä resursseilla toimivia itsenäisiä asiantuntijaorganisaatioita. Nyt esitetyillä yhteensä noin 1,2 miljoonan euron leikkauksilla on merkittävät vaikutukset Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituuttien toimintaedellytyksiin.

Instituutit ovat suomalaisen kulttuurin ja tieteen parhaita asiantuntijoita ulkomailla. Suomen instituuttiverkostoon kuuluu 17 eri puolilla maailmaa toimivaa instituuttia, jotka edistävät suomalaisen taiteen, kulttuurin ja tieteen kansainvälistä liikkuvuutta, näkyvyyttä ja yhteistyötä. Instituuteilla oli vuonna 2019 toimintaa 31 maassa ja ne tavoittivat oman toimintansa kautta yli 3 miljoonaa ihmistä. Yhteistyökumppaneita oli 900 ympäri maailmaa.

Kulttuuri-instituutit ovat usein ainoita suomalaisia kulttuurivientiä edistäviä toimijoita paikan päällä kohdemaissaan. 17 prosentin leikkaukset kulttuuri-instituuttien toimintaan vähentävät suoraan paitsi taiteilijoiden toimeentuloa, myös tulevia yhteistyömahdollisuuksia. Tiedeinstituutit mahdollistavat oman tutkimustoimintansa ohella suomalaisen tieteellisen tutkimuksen kansainvälistymistä mm. järjestämällä omien alojensa opetusta ja kursseja suomalaisille korkeakouluopiskelijoille ja tohtorikoulutettaville.

Suomen verkostomainen instituuttimalli on kustannustehokas ja mahdollistaa nopean kehittymisen ja uudistumisen. Instituutit ovat osa kansalaisyhteiskuntaa, joten ne voivat luoda maailmalla kumppanuuksia yllättävienkin tahojen välille ja tuoda esiin Suomesta myös vaihtoehtoisia ja kehittyviä ilmiöitä.

Kulttuuri- ja tiedeinstituutit työllistävät suoraan yli 100 kulttuurin ja tieteen alojen ammattilaista, ja instituuttien toiminnan kautta työllistyvien määrä on moninkertainen. Instituutit ovat merkittävä väline siihen, että suomalaiset luovien alojen ammattilaiset ja yritykset saavat uusia kansainvälisiä työskentelymahdollisuuksia, yhteistyöverkostoja ja toimeentulon väyliä. Instituutit tarjoavat joka vuosi harjoittelupaikan noin 70:lle suomalaiselle opiskelijalle tai vastavalmistuneelle.

Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituuttiverkostoa on rakennettu ja kehitetty vuosikymmeniä. Jos siltä nyt leikataan, menetetään pitkäjänteinen ja menestykäs työ, jota yksittäiset instituutit ovat vuosikausia tehneet. Suomi elää viennistä, ja sillä, miltä maamme näyttää ulkomailta katsottuna, on suuri merkitys myös yrityksillemme ja koko yhteiskunnallemme. Suomen tulee vaalia mainettaan sivistysvaltiona, joka ylläpitää sivistystä kulttuurin, tieteen ja taiteen voimalla. Suomalainen taide ja tiede ovat merkittävässä asemassa pienen maamme maabrändissä.

Mahdolliset rahoitusleikkaukset iskevät kovalla kädellä varsinkin koronapandemian kurittamaan kulttuurialaan ja koko suomalaiseen kansalaisyhteiskuntaan. Koronan jälkeisessä ajassa ei tulisi kohdistaa dramaattisia leikkauksia kulttuurialalle. Juuri nyt tulisi päinvastoin investoida tulevaisuuteen ja hyödyntää kulttuurin voimaa yhteiskunnan jälleenrakentamisessa, hyvinvoinnissa ja kansainvälisen yhteistyön edistäjänä. Haluamme tuoda esiin, että näin tehdäänkin monen kulttuuri-instituutin kohdemaassa, esimerkiksi Ruotsissa, Saksassa ja Ranskassa. Suomen kulttuurialaan kohdistuvat merkittävät leikkaukset ovat räikeässä ristiriidassa Suomen verrokkimaiden strategisten valintojen kanssa.

Haluamme samalla esittää syvän huolestumme siitä, että rahapelituottojen edunsaajien tulevaisuuden rahoitus on tästä leikkausuhastakin riippumatta täysin epävarma. Odotamme valtiolta pikaista ja pitkäjänteistä ratkaisua tilanteeseen.

Helsingissä, 14.10.2021

Sakari Karjalainen, puheenjohtaja  
Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry

Tove Ekman, toiminnanjohtaja  
Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry